

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАД ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

ЦЕЛЕВИ И ПРОБЛЕМЕН АНАЛИЗ

РЕЗЮМЕ

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Гоце Делчев се намира в Югозападния район за планиране, област Благоевград, разположена по поречието на река Места. Важно предимство на общината е близостта ѝ до областния център Благоевград (105 км.), както и до ГКПП Илинден-Ексохи (15 км) на българо-гръцката граница, както и до пристанището в гр. Кавала (95 км), което обуславя значението на трансграничните връзки с Гърция за местното развитие и икономика. Съществува проект за изграждане на гражданско летище на мястото на бившето военно летище край града, чието осъществяване ще катализира туристическата посещаемост на района и икономическите връзки с Гърция.

Районът е предимно планински, с разнообразен релеф – от високопланински до котловинен и преходносредиземноморски климат, с живописен релеф и природни дадености, формиращи природно-туристическия му потенциал. Община Гоце Делчев е изключително богата на водни ресурси, както и на разнообразна флора и фауна, включително редки и защитени растителни и животински видове. На територията на общината са разположени части от Национален парк „Пирин“ и природен резерват „Ореляк“. Южното разположение, средиземноморското климатично влияние и наличието на естествени водоизточници благоприятстват развитието на растениевъдството и животновъдството.

ДЕМОГРАФИЯ И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

През 2011 г. броят на населението на гр. Гоце Делчев е 19 091 души - над половината от населението на общината, с тенденция на намаление за периода 1992-2012 г. Наблюдава се процес на застаряване на населението, но с по-бавни темпове от средните за областта и страната. По-слабо изразеното застаряване на населението на гр. Гоце Делчев създава условия за по-слабо демографско натоварване на населението в трудоспособна възраст в сравнение с редица други селища в България. Половата структура на населението на гр. Гоце Делчев се характеризира с превес на женското население, като основна причина за по-големия брой и относителен дял женско население е съществуващата по-високата смъртност и по-ниската средна продължителност на живота при мъжете. Има по-слабо изразени негативни тенденции при естественото движение на населението на гр. Гоце Делчев в сравнение със страната, а равнището на общата смъртност на населението на града е значително по-ниско от средното за страната. По отношение на етническия състав на населението на гр. Гоце Делчев, може да се каже, че той е по-хомогенен в сравнение със страната. Образователното равнище на населението на гр. Гоце Делчев е значително над средните за общината и област Благоевград стойности и се доближава до средните за страната.

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ

Поради специфичното си географско положение, град Гоце Делчев изпълнява роля на локален икономически център за няколко общини по долината на р. Места - Сатовча, Гърмен, Хаджидимово и Г. Делчев. Водеща роля в местната икономика имат преработващата промишленост и търговията, следвани от строителството, хотелиерството и ресторантьорството. Икономиката на града е доминирана от микропредприятията. Водещи промишлени отрасли са текстилната и обувната, хранително-вкусовата промишленост, дървообработването и хартиената промишленост, производството на изделия от пластмаси. Приносът на общината в БВП на област Благоевград непрекъснато се увеличава, достигайки 8,7% през 2010 г. Икономиката на града е доминирана от микропредприятията (92,6% за 2010 г.).

В периода на икономическа криза след 2008 г. се наблюдава известен спад в производството на някои ключови сектори (текстилен и обувен сектор, каучукова промишленост и производство на пластмаси), но същевременно други структуроопределящи сектори като хранително-вкусовата промишленост, производството на дървен материал, хартия и картон) бележат значителен ръст на продукцията, въпреки неблагоприятните въздействия на икономическата криза. Регионът на града има добри предпоставки и потенциал за развитие на туризма, който към момента има символично участие в градската икономика. Туризмът в региона трябва да се разглежда като част от общия туристически продукт на област Благоевград, като специфичен потенциал за

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

развитие има в направленията културно-познавателен туризъм, селски и маршрутно-познавателен туризъм, трекинг екотуризъм, ловен туризъм.

Инвестиционната активност в условията на икономическа криза намалява, но с по-малки темпове от средните за областта. Въпреки навлизането на редица чуждестранни инвеститори (основно в текстилната промишленост), преките чуждестранни инвестиции на глава от населението все още са значително по-ниски от средните за областта и страната. Високотехнологични отрасли почти не са застъпени в градската икономика. Показателите на бизнес средата се оценяват като много добри – включително местна данъчна политика, ниво на административното обслужване, относително благоприятни демографски показатели в сравнение със средните за страната и добра образователна структура на населението.

На територията на града са оформени две промишлени зони в югоизточната и североизточната част на града, чиито проблеми са свързани с амортизираност на инфраструктурата и липса на подходящи терени за привличане на крупни инвеститори от съвременен тип, със съответната регулация и инфраструктурна обезпеченост. Интересът към зоните е равностоен и се счита за целесъобразно двете зони да бъдат свързани с терени, за които е регистриран значителен инвестиционен интерес. За целите на промишлената зона е необходимо изграждане на алтернативни транспортни връзки, включително с цел свързване с основната пътна мрежа в общината и територията на планираното летище.

В периода на икономическа криза след 2008 г. безработицата в общината непрекъснато нараства, но въпреки това коефициентът на безработица за града през 2011 г. (9,56%) е по-нисък от средния за страната (11,2%). Коефициентът на икономическа активност през 2011 г. 59,4% - по-висок от средния за страната (51,3%) и от средния за област Благоевград (58,6%), но средната годишна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение е по-ниска от средната за областта и страната.

В града има добре развита образователна мрежа, включваща детски заведения (заведения за предучилищно обучение), основни и средни училища (вкл. професионални). Делът на напусналите образователната система е по-нисък от средния за страната. Здравната инфраструктура също е добре развита и достатъчна като капацитет за местното население. Показателите за заболяемост и смъртност на населението са по-добри от средните за страната. На територията на гр. Гоце Делчев функционират редица културни институции с традиции в изграждането и съхранението на културните и историческите ценности в региона. Общината има традиции в редица спортове - футбол, хандбал, борба, баскетбол и лека атлетика. На територията на града функционира общински стадион. Спортните клубове развиват дейност основно в базата на образователните институции, тъй като в града няма изградена многофункционална спортна зала. Редица спортни обекти се нуждаят от модернизация и подобряване на състоянието, необходимо е и довършване на многофункционалната спортна зала.

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Историята на града датира от 2-ри в.н.е. , когато е представлявал е архиепископско седалище до 11 век. През османско време град Неврокоп е бил и център на културния живот. Историята на града предпоставя наличието на богато културно-историческо наследство, като в границите на град Гоце Делчев са регистрирани 64 недвижими културни ценности, от които 60 са архитектурно-строителни, два архитектурно-строителни и художествени (църквите Св. Богородица и Св. Архангил Михаил) и два исторически (лобни места). Според оригиналната си функция основната част от недвижимите културни ценности са жилищни и жилищно-търговски сгради. Някои от декларираните недвижими културни ценности са археологически обекти – джамията, хамамите (турски бани), като последните са в терените на обекти с друго съвременно предназначение. Особено изявени, с надлокално културно-историческо значение са църквата Св.Богородица, както и сградата на историческия музей – „Гръцката къща”. Преобладаващата част от Недвижимите културни ценности са концентрирани в централната градска част, която съвпада с историческото ядро. Те имат значителен принос за формирането на специфичния обемно-пространствен и архитектурно художествен облик на града. Част от декларираните недвижими културни ценности, макар да присъстват в списъка, вече не съществуват или са в крайно аварийно положение. Не е добро състоянието и на някои археологическите недвижими културни ценности. По тази причина е необходима актуализация на списъка с недвижимите културни ценности, като при оценката на значението на НКЦ се приложи градоустройствен подход, което да развие техния туристически и научно-изследователски потенциал.

ИНФРАСТРУКТУРА

Този документ е създаден в рамките на договор № BG161PO001-1.4.07/2010/015 „Интегриран план за градско възстановяване и развитие – гр. Гоце Делчев”, който се осъществява с финансовата подкрепа на ОП „Регионално развитие” 2007-2013 год., съфинансирана от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието се носи от Община Гоце Делчев и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на ЕС и УО.

Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

Енергийна инфраструктура. На територията на Гоце Делчев няма големи източници за производство на електроенергия /АЕЦ, ВЕЦ, ТЕЦ/. Изградени са редица трафопостове, много от които са оборудвани с физически и морално остаряло оборудване, което води до аварийни ситуации и влошаване на качеството на електроснабдяване. Те се нуждаят от реконструкция и обновяване на оборудването за подобряване сигурността на ел. захранването. Като цяло електроразпределителната мрежа 20 kV е в добро състояние в градската част. Състоянието на електропроводите в крайградските зони не е добро. Идентифициран е недостиг на електрическа енергия в централната градска част, където се извършва масово строителство на жилищни кооперации и повишаване на етажността, а от там и консумацията на ел. енергия. Периферните жилищни територии и селища най-общо са с нерешено електрозахранване. Необходимо е изграждане на нови трафопостове, което е затруднено от липсата на терени за нови, както и на трасета за довеждащо електрозахранване. Мрежата с ниско напрежение 380/220V е морално и физически остаряла и изисква инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация. В промишлената зона има изградена инфраструктура, която в голямата си част не е собственост на разпределителното дружество, което затруднява захранване на нови консуматори или за захранването им се налага изграждането на нови. Създаването на цялостен подземен кадастър върху територията на гр. Гоце Делчев, подмяната на остарелите кабели, както и кабелването на въздушните електропроводи ще доведе до намаляване на аварийите.

В Гоце Делчев няма централизирано топлоснабдяване, газоснабдяването на града също не е развито. Газоразпределителните мрежи са изградени до 10% от обектите и ползвателите в града. Изключение са няколко промишлени предприятия и обществено административни сгради. Проблем за района е, че цената на природния газ е по-висока поради използването на компресиран газ. Препоръчително е разработването и изпълнението на цялостна енергийна политика за територията на града, с диверсификация на енергийните източници и конкретни мерки за енергийна ефективност в обществените, стопанските и жилищните сгради и обекти.

Транспортна инфраструктура. От транспортно-географска гледна точка гр. Гоце Делчев се явява един от най-изолираните от основното пространство на страната урбанизирани центрове. Община Гоце Делчев и нейният център се обслужва само от автомобилен транспорт. С най-голямо, при това с непрекъснато нарастващо регионално значение е транспортната връзка, осъществявана чрез международния път II-19 (от Кавала и Драма, през гр. Гоце Делчев за Предел - Симитли). С откриването на ГКПП „Илинден“ трафикът по това направление непрекъснато нараства, което съответно се отразява позитивно върху развитието на градската и местна икономика и увеличаването на инвестиционната атрактивност тази част от националното пространство. Общественият транспорт, който обслужва територията на общината и нейната свързаност с националното пространство е моноструктурен, като се разчита единствено на автобусния транспорт. Същият е сравнително добре организиран, като ежедневно от гр. Гоце Делчев за страната тръгват 11 автобуса по основни направления. Всяко селище от общината има редовна автобусна връзка с общинския център. Автобусни линии за обществен превоз на пътници и таксиметров транспорт има само в гр. Гоце Делчев.

Гръбнакът на вътрешно градската транспортна инфраструктура се състои от 18 първостепенни главни улици от IV клас, по които се осъществява основната част от трафика в града и по които се осъществяват връзките между отделените основни урбанистични единици на гр. Гоце Делчев. В по-голямата си част главните и събирателни улици в града са в добро техническо и експлоатационно състояние, но голяма част от уличната мрежа други улици и периферните части на града е с деформации и нарушения, изискващи реконструкция и подмяна. Въпреки въвеждането на зона за кратковременно паркиране в централната градска част, съществува проблем с паркоместата и струпването на паркирани автомобили пред ключови обществени сгради, което налага изграждането на съвременни подземни или надземни паркинги.

Водоснабдяване и канализация. Водоснабдяването на град Гоце Делчев се осъществява изключително от водоизточници, които се намират на територията на общината. Използват се основно подземни води с изградени водоземни съоръжения от дренажи и каптажи, всички с уредени Санитарно-охранителни зони. На територията на общината е изградена Пречиствателна станция за питейни води, която да третира водните количества, подавани в мрежата на “В и К” ЕООД. За нуждите на водоснабдяването са изградени и в експлоатация 3 броя водоеми с общ полезен обем, които са към различните водоизточници и имат различна схема на захранване, но с технически възможности за превключване. Външната водопроводна мрежа и уличната водопроводна мрежа за гр. Гоце Делчев са изградени основно в два периода – през 60-те години и около 1985-а година. Водните количества, които могат да бъдат подадени към територията на Общината чрез съществуващите главни водопроводи, са достатъчни да обезпечат населението за период от поне 10 години.

Този документ е създаден в рамките на договор № BG161PO001-1.4.07/2010/015 „Интегриран план за градско възстановяване и развитие – гр. Гоце Делчев”, който се осъществява с финансовата подкрепа на ОП „Регионално развитие” 2007-2013 год., съфинансирана от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието се носи от Община Гоце Делчев и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на ЕС и УО.

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

В град Гоце Делчев канализационната мрежа е със значително покритие по територия и население. Тя е изградена над 98%, но се нуждае от подновяване и разширяване в крайните квартали. Това е предпоставка за отвеждането и пречистването на отпадъчните води и заустването им в съответния водоприемник. Поради моралната и физическа амортизация най-малко 30% се нуждаят от реконструкция, а в някои случаи и от цялостна подмяна поради невъзможност да се провеждат отпадъчните води на всички потребители. В града канализационната мрежа е изпълнена по смесената система с преливници, които я облекчават по време на дъжд, като преливните води се заустват в реката. Основният проблем по отношение на битовите отпадъчни води е липсата на пречиствателна станция.

ОКОЛНА СРЕДА

Въздух. В гр. Гоце Делчев не са регистрирани нарушения на нормите за допустимите емисии на вредни вещества в атмосферата, както и съществени емисии на главните парникови газове. Главните източници на замърсяване на въздуха в града са битовото отопление с твърди горива през отоплителния период, както и автомобилният транспорт. Усилията в дългосрочен план следва да бъдат насочени към намаляване на консумацията на твърди горива за сметка на по-качествени горива и алтернативни източници на зелена енергия, както и към повишаване на енергийната ефективност на сградите, което ще допринесе за подобряване на качеството на атмосферния въздух в урбанизираната територия. Понижаване на нивата на прах и други замърсители в атмосферния въздух може да се постигне и чрез подобряването на състоянието на уличните настилки и на организацията на движение на автомобилния трафик. Спазването на установените екологични норми изисква строг контрол върху индустриалните предприятия, емитиращи замърсяващи вещества в атмосферния въздух.

Води. Община Гоце Делчев разполага със значими ресурси от подземни и повърхностни води. Тяхното опазване от замърсяване и ефективното им използване трябва да стане една от първостепенните дългосрочни задачи на местната власт. Идентифицирани са сериозни проблеми в общината, свързани със замърсяването с отпадъчни води и тяхното пречистване. Количественото и качествено състояние на подземните водни тела е добро, тревожно е обаче екологичното състояние на протичащата през града р. Неврокопска. Лошото й екологично състояние не показва тенденция към подобрене. Главната причина за това е все още неизградената ГПСОВ. Повишен риск от замърсяване на повърхностните и подземните водни тела съществува и от населените места в общината, в които се използват септични ями, както и за водните тела в близост до животновъдни ферми и до нерегламентирани сметища. Производствените обектите в града, които заустват отпадъчните си води в градската канализация без пречистване, също оказват негативно влияние върху екологичния статус на водите. Подобряването на ефективността на действащите пречиствателни станции, с каквито разполагат няколко предприятия в града, ще подобри екологичното състояние на водите.

Шум и радиационна обстановка. Няма информация за екологични проблеми, свързани с наднормени нива на шума, влошена радиационна обстановка или вредни йонизиращи лъчения.

Управление на отпадъците. Установена е система на организирано сметосъбиране и сметоизвозване, както и разделно събиране на отпадъците и повторното изкупуване на рециклируемите отпадъци (метали, хартия и картон и пластмаси). Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, обслужващо и общините Гърмен и Хаджидимово, в което предстои изграждането на сепарираща, компостираща инсталация и инсталация за третиране на строителни отпадъци.

Защитени територии и зони. Общината разполага с много добре развита мрежа от защитени територии и защитени зони. Тя включва един природен резерват, части от НП „Пирин“, три природни забележителности, една защитена местност, както и три защитени зони по директивата за опазване на дивите птици и три защитени зони по директивата за опазване на хабитатите.

ЖИЛИЩНА СРЕДА И БЛАГОУСТРОЙСТВО

В исторически аспект, в развитието на града от социално-икономическа и урбанистична гледна точка, в рамките на урбанизираната територия на гр. Гоце Делчев са се формирали 6 типа жилищна среда:

1. *Историческа среда (Старият град)*, обхващаща историческата част от града с масивни сгради, оформящи ансамбловото застрояване на града и елитните градски жилищни територии. Проблемите на средата са свързани с интензивното строителство, нарасналият автомобилен трафик и съпътстващите го товари и вредни емисии, липса на туристическо и информационно обозначаване на културно-историческите ценности, достъпа до археологическите паметници.

2. *Улично-квартална жилищна среда*, формирана в старите градски части и разширенията на града. Предимствата на втория тип жилищна среда се основават на традиционните социални функции на уличните и

Този документ е създаден в рамките на договор № BG161PO001-1.4.07/2010/015 „Интегриран план за градско възстановяване и развитие – гр. Гоце Делчев“, който се осъществява с финансовата подкрепа на ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 год., съфинансирана от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието се носи от Община Гоце Делчев и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на ЕС и УО.

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България

квартални пространства за градската структура. Предимство е също разполагането на търговското и битово обслужване по главните улици, което създава оживление в тях. Проблемите на улично-кварталната жилищна среда са свързани с прекалено тесните улици, които не могат да обхванат нарастналият трафик, плътно застроените вътрешно-квартални пространства без достатъчно зелени площи и зони за отдих, както и износеността на част от сградите, строени преди 1944. Препоръчително е разширяването на капацитета за моторно движение и паркиране, включително изграждане на паркинги, изграждане на зелени площи и зони за отдих, реконструкция на амортизираните сгради и техническата инфраструктура.

3. *Жилищно-комплексна среда*, датираща от 70-те години на 20-ти век, характерна за кварталите „Дунав“ и „Юг“. При този тип жилищна среда теренът е обществен, а жилищата са частна собственост. По-голямата част от жилищата са разположени в многоетажни и многофамилни сгради, изградени по индустриален начин с преобладаващо сглобяеми конструкции панелен тип. Недостатъците на жилищните комплекси се дължат главно на тяхната некомплексност. В голяма част от тях не бяха реализирани предвидените в проектите обслужващи сгради и търговски центрове. В повечето от случаите се изградиха само образователните и здравните заведения. Не са осъществени голяма част от търговските, битовите, културните, спортните и др. подобни заведения, което се компенсира до известна степен с изградените през последните години нови търговски центрове. В някои от комплексите не е доизградена техническата инфраструктура и зелените площи. Архитектурно-художествената композиция на жилищните комплекси в повечето случаи страда от еднообразие и монотонност, която се дължи главно на голямата повтаряемост на еднотипни панелни жилищни сгради. Самите панелни сгради също имат редица недостатъци, особено по отношение на тяхната топло и звукоизолация.

4. *Рекреационно-жилищна среда*. Относителният дял на този тип среда е нисък. Основната част от рекреационно-жилищната среда се е формирала чрез механично трансформиране на земеделските имоти в парцели за застрояване и на горски пътища и пътеки в градски улици. Това е типично за селищните образувания, разположени северозападно, западно и югозападно от компактния град. В тях няма училища и детски заведения, както и общодостъпни зелени площи. Улиците са тесни, криви и на места стръмни. Има само частично водоснабдяване и електроснабдяване, изградено със средства на съответните собственици. Не е изградена канализация до всички имоти. Застрояването е до голяма степен хаотично, като се редуват луксозни вили с временни бараки и т.н.

5. *Закрита (охраняема) жилищна зона*. През последните две десетилетия се появили наченки на пети тип жилищна среда, съставена от големи еднофамилни сгради, разположени в просторни парцели и заградени с високи огради, предназначени за новите богати граждани на страната и чужденци. Тези жилища се изграждат в периферията на града, в непосредствена близост или сред особено благоприятни в екологично отношение територии и във визуална връзка с короната от планински масиви. Тази жилищна среда, поради нейния относително малък дял и изолираност, все още не оказва съществено влияние върху градската структура.

6. *Динамична (ромска) жилищна среда*. В гр. Гоце Делчев има две основни групи ромски квартали. Тяхното застрояване и благоустрояване не се различава съществено от подобни квартали в други наши градове. Проблемите на части от двата ромски квартала са свързани с лошото физическо състояние на жилищните сгради, като някои от сградите са незаконни, строени с подръчни материали и несъвместими със стандартите за енергийна ефективност.

Като цяло територията на гр. Гоце Делчев е сравнително добре осигурена с действащи и актуални устройствени планове и схеми. С основно значение е наличието на влезнала в сила кадастрална карта за територията на града и прилежащото землище, която интегрира информацията за начините на трайно ползване на територията и собствеността на имотите. Наличието на такъв актуален цифров масив от информация е разширен функционално чрез действащата ГИС на общината, която е разработена по проект на ОПАК през 2011 г. Същата предоставя подробна геопространствена информация за територията на града и прилежащата община, включително и чрез интернет базиран ГИС модул, което от своя страна допълнително допринася за подобряване на устройственото планиране в рамките на урбанизираната територия на гр. Гоце Делчев.

През 2007 г. Община Гоце Делчев е възложила изработването на Подробен устройствен план – План за регулация и застрояване на гр. Гоце Делчев, който е сравнително актуален (последна промяна по ПРЗ 16.02.2010 г.) и обхваща територията на целия град.

В рамките на анализа е извършена инвентаризация на актуални проектни идеи и разработени проекти от община Гоце Делчев, както и идентификация на инфраструктурни проекти с регионално или национално значение, които имат отношение към град Гоце Делчев.

Този документ е създаден в рамките на договор № BG161PO001-1.4.07/2010/015 „Интегриран план за градско възстановяване и развитие – гр. Гоце Делчев“, който се осъществява с финансовата подкрепа на ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 год., съфинансирана от ЕС чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието се носи от Община Гоце Делчев и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на ЕС и УО.